

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus liberiter. (Az átalatok katholicusok törökvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ ezim alatti létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Kálmán grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolvas szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenként 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség: Sz.-István-u. 3. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Olaszország.

A kiegyezés kérdése s más hazai bajaink az utóbbi időben sokkal jobban lekötötték figyelmünket, semhogy az olaszországi eseményeket kellő figyelemben részesítettük volna.

Ugy véljük konstatálhatni, hogy az európai közvélemény elismerte azt a tényt, mely szerint Olaszország több városában kiütött zendülés leginkább két dolognak tulajdonítandó. Az egyik a nép nyomorúságos helyzete, a melyet nemcsak a jelenlegi, világszerre uralkodó drágaság, de kivált a népek adókkal való túlterheltsége és az olasz gazdasági viszonyok ziláltsága teremtett, a másik pedig általánvéve az olasz szociális viszonyok siralmas volta. Nem is menti fel a közvélemény az Olaszországban uralkodó politikai irányt az öt e részben terhelő felelősség sulya alól; de a mi álláspontunkból a szociális helyzet ziláltságát és az erkölcsi hanyatlást főleg azon áldástalan küzdelemnek kell tulajdonítanunk, a mely ott az állam és az egyház közötti helyzetből ered. Ha már Európaszerte az iskola és az irodalom nagy részt, és sajnos, gyakran az uralkodó hatalmak által is támogatva, a keresztény morál és hiterkölcök alapját támadják meg; ha az egyház és az egyház szolgálói iránti

tisztelet és ebből a legfőbb erkölcsi tekintély naponta megtámadások és meggyöngyítések tárgyai: úgy az Olaszországban messze behat nemcsak a műveltebb osztályokba, hanem az egész nép tömegébe is.

Az egész olasz nemzet kizárólag katholicus és a hitélet, ha valahol, ott mély gyökereket vert és rendeltetése szerint ugyszólván mindennapi tápláléka a népek. Szükségképp az a helyzet, amely ott a pápaság és az állam, a szentszék és az egyház és a polgári hatalom között fejlődött, a legmélyebbre ható megrázkódást kell hogy okozza; és ezen szempontból kétséget sem szenved, hogy azon gyalázatos helyzet, amelynek tanui vagyunk, ezekből is bőséges táplálékot nyer. De ezen helyzetnek a megtámadott katholicizmus és ennek hiterkölcse, valamint a nép megtámadott vallásos érzülete és kegyelele kétségkívül nem okozója. És nem okozói ennek a helyzetnek sem a pápaság, sem a klérus, sem a katholicizmus irányadó tényezői, sem a nép vallásossága, hanem azok, akik mindezeket megtámadják.

Lehetetlen tehát, hogy felháborodással ne vegyünk tudomást arról, hogy a szocialista és anarchista mozgalmak felmutathatók ok nélkül és a lapokban közölt köztudomású tényállás ellenére most ürügyül szolgáljanak a katholicizmus elleni támadásra.

És noha a katholicizmus bebizonyítja e részbeni tökéletes ártatlanságát, a helyzet most mégis arra zsákmányoltatik ki, hogy az egyházat támadó és sujtó intézkedések kétszeres érrel alkalmaztassanak. Feloszlattatnak a legártalmatlanabb katholicus egyesületek és társulatok, a katholicus lapok konfiskáltak, a katholicus papok és hírlapírók bebörtönözöttek, az egyház és szentség elnyomására a legsérelmeesebb intézkedések tervezettek.

De ez a liberalizmus karaktere! Ha nem tudnak politikájok szomorú következményei ellen védekezni, a gondviselést vádolják, — pedig méltatlanok védelmére.

Látva az olaszországi eseményeket joggal kérdezzük, mi lesz ebből? Hol fognak megállapodni?

A szomorú következmények által előidézett mozgalom elfojtásában esztelenül járnak el. A hazugság, a rágalom, a gyűlölet és az erőszak alkalmazása mértéktelen. Tehetetlensége, szégyene, szenvedélye tövis, mely utóbb fékvesztetté teszi az ország lakosságát és készíti saját romlására törni.

Ime a katholicizmus helyzete Itáliában!

A Szentatya Umberto királyhoz intézett levelében jelezte, hogy a zavargások előidézője a mostani politikai rendszer és

A ribizke bokor.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Írta: Stella.

— Cserepes egy perc, tessenek kiszállani! — kiált Pokrócz Ádám egyik érdeműs utódja kinyitva a nagy prüsszögéssel megálló vonat egyik másodosztályú kocsijának ajtaját, honnét egy igen csinosan öltözött uriember szállt ki mint egyedüli utas. Szétnéz a kicsiny órház — mert Cserepes csak feltételes megálló — területén s hordárért kiabál.

— Nincs itt hordár, — szól az előjövő kalauz, — tessék összeszedni a holmiját egykettő, mert indítani akarok.

— Ha segít barátom akkor szívesen lézedelem, de sok a czók-mók és egyedül nem győzöm kihirczolni, ha még gyorsan is kell — felel az utas.

— Segíttek, segítetek, csak jöjjen az ur, — mond belépve a kocsihá s nyalábra fogva egy csomó czók-mókot — de sok holmival utazik é nagyságos ur, — folytatá félszemmel az utas felé sandítva, ki erszényéből egy koronát vett ki — akárcsak egy kisasszony.

— No de minden itt van?

— Igen, — szól a kérdező.

— Ezt a fáradságért, — téve hozzá a pénzarabot átnyújtva neki.

— Köszönöm szépen, mondá. Betette az ajtót, szipjába fújt, elhangzott a me... het s felngrott a vonatra, mely hosszú lélegzetet véve robogott tovább.

A mi utasunk pedig ott maradt, gondolkozva, vajjon hogyan jutó ki a falu határára levő nyaralóba, nem ismervén az utat, nem

tudva kire bízni podgyászát, mivel az ör mire ő észrevette már messze járt a mezőn.

— Nézze jó asszony, én itt hagyom a podgyászomat, míg bemegyek a Gönczi nyaralóba, onnan majd elküldök érte valakit — mondá az elősiető örmének, ki férje hirtelen távozását igyekezett mentetgetni.

— Aratás van kérem — magyarázá, s az uramnak 5 napzámosa dolgozik, tetszik tudni ha az ember utána nem néz, a dolog nem halad.

— Messze van a nyaraló? — kérde az utas.
— Dehogy kérem egy szép rét, ez a fásor itt egész odáig vezet. A podgyászt meg ne tessék féltelni, jó helyen lesz az, ez a buksi nem mer majd hozzá nyulni semmiféle, folytatá hozzája futó szép szöke kis fiát simogatva, úgy van tanítva.

— Köszönöm a szívesességét, majd meg-szolgálom.

— Nincs mit, — felel az asszony bemelve a házba, az utas pedig megindult a jelölt irányban.

Utasunk Kelemen Győző miniszteri fogalmazó, ki 6 heti szabadságát, beteg kedélyének gyógyulása céljából a kies fekvésű, de csöndes elszigetelt helyen akarta tölteni. Pihenni akart a szó azon értelmében, hogy a társaságot teljesen kerülni szándékozott. Elhozta kedvenc könyveit azok szórakoztatni fogják, tesz nagy sötétet a hegyek közé, alszik ebédutántól egész 4-5 óráig, akkor fűrődni megy a közeli patakba, s este felé kiül a ház elé és nézi a mezőről haza jövő munkásokat, a csordát, 9 órákor pedig lefekszik. Oh bé jó is lesz ez a nyugalom, ez a csend, de jól fog esni tulfeszült

elcsenyvedt idegeinek. Ily gondolatok között haladt végig a sűrű akácza soron, tele tüdővel szíva a tiszta illattal telt levegőt, midőn egyszerre csinos paraszt menyecske siet el mellette, illedelmesen jónapot kívánva.

— Hová való maga lelkem? — szólítá meg Kelemen.

Az asszony hátrafordult tekintetével nézte őt s látva, hogy félre ismerte a beszélőt.

Hát aztán mi szükség az tudni az urnak? — mondá s hegyesen lépkedett tovább.

— Szükségem ugyan nincs reá — felelt Kelemen kedélyesen — csak azért akartam tudni, hogy vajjon tudja-e merre van a Gönczi villa és vajjon jó irányban megyek arra felé?

A menyecske ismét megfordult, firkészőleg nézte a férfit, arczán mintha csalódás tükröződött volna vissza.

— Igen, jó uton tetszik járni, mondá most már kevésbé csipős hangon, ez a fásor egész a Bódi tanyáig vezet, onnan jobbra kell kanyarodni egy másik fásorba, annak a végén van a Gönczi villa.

— Köszönöm.

— Jó szívvel.

Hallgatva haladtak most már tovább. Kelemen gondolataiba merült, a menyecske pár lépéssel előbbre volt, szintén gondolkodott azon pedig, hogy vajjon ki lehet ez az ur. Hisz a Gönczi villában sokan megfordulnak, de hát ez hosszabb időre mehet, különben minék hozott volna annyi holmit a mennyit az örméné látott. Furcsa, úgy hasonlít a Bódi nagyságos urhoz, azt hittem ő gondolt. Pestről jött, de úgy látszik nem olyan mint azok. Szomorú egy kicsit. Ez utolsó szavakat véletlenül hangosan ejtette ki, s az utána jövő Kelemen meghallotta.

az ennek nyomában keletkezett anyagi és erkölcsi hanyatlás.

Ugy van, ugy! Nem kételkedhetni ebben. Nem kell ehhez a legutóbb lezajlott forradalmi eseményeknél több bizonyíték.

A népet végleg kifosztották, inségessé tették. Nincs kenyere. Kormányuk kudarcot vallott mindenben. Kormányférfiai panaszok — sikkasztással vádoltatnak. Pénzügyileg, gazdaságilag megbuktak. Külügyi vállalataikkal szegyenletes kudarcot vallottak és a példátlan hazugság a nép nevében, a nép, a nép hite ellen, Istene ellen keres új hazudozásban mentséget a világ előtt. Azt mondják: a katolikus egyház, annak szolgálói és hívei a bűnösök. „Börtönbe a katolikus pappal és a katolikus hírlapíróval” — ez a jelszó! — „Vonjuk el a katolikus néptől a szabadságot és verjük egyesületeiket, szöveteiket, köreiket. — Zárjuk el a hírlapírókat és a papokat!”

Igen, — de saját maguk alatt vágják el ezzel a fítt és utol fogja őket érni jól megérdemelt végzetük.

A mit mi siratunk, a mi felett szomorkodunk, nem is ez, de az ártatlan nép szenvedése, a dicső haza sorsa s a monarchikus elv kompromissója.

— A börze-püspök és szuperintendenciája. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése alaposan keresztesztet vont agilis börze-püspökének zseniális fináncz-terveire. Bizottságot küldött ki, melynek a felügyelete alatt az igazgató-tanács tartozik új pénzügyi programot kidolgozni. A tai accomplitet természetesen ez a bizottság sem változtathatja már meg, de az evangélium szerint reformált zálagházaknak amint azokat a püspök ur tervezte, becsukta az ajtókat, mielőtt azok kinyílhattak volna. Ez a határozat pedig egy indirekt bizalmatlansági szavazat volt Szász Domokos püspök ellen. Hogy a kárhözvétel nem keresett direkt és hangos kifejezést, annak magyarázata — mint értesülünk — az, hogy Szász Domokos

— Kicsoda szomorú? kérdé.
— Senki felett habozva az asszony.
— No ugyan mondja már, ki a szomorú?
— Hát az — ur, mondá hirtelen ellátározással — no de majd vig lez a Gönczi villában!
— Miért? — kérdi kíváncsian a férfi.
— Hát kérem, mert ott mindig vígan vannak, most már ugyan nem annyira mint ezelőtt! A nagyságos asszony színész nő volt Pesten, nyárára mindig ide jött aztán annyi vendég jött oda mindig, egyik kocsi a másikat érte. Csak úgy hangzott a hegy a multságuktól.
— Aztán most is úgy van ott? — kérdé kíváncsian, alig tudva a bőbeszédű asszonytól szóhoz jutni.
— Hát most is vígak ott kérem; igaz, hogy gyászolnak, hát ritkábban van multság, de hát azért

— Kit gyászolnak?
— A nagyságos urnak valami rokonát, ki a kisasszonynak sok pénzt hagyott.

Kelemen láthatólag kellemetlenül érinté a menyecske fecsegése, nem kérezett többet, arca sötét kifejezést öltött, mitől uti társa megijedt s elhallgatott. Szótlanul mentek tovább, a férfi veszélyeztetve látta ily körülmények között az előre öhajított s oly nehezen várt nyugalmat. Mit tegyen most? Idő nincs más hely után nézni, aztán e vidék is milyen szép, milyen kellemes, hogy ő csak egyedül lakik a tulajdonossal, nem kell több nyaralóval megismerkednie stb. Hisz ha vígak is gondolá mit törődöm velők, majd el tudom őket riasztani, nem igen lesz kedvök velem közelebb ismerettségbe lépni. Gyűlöltöm őket előre is, hisz művésznő volt, s ez elég arra, hogy távol maradjak tőlük, fűzöz tovább gondolatait.

ur ígéretet tett, hogy hat hónapon belül püspöki állásáról le fog mondani. Ezt a határidőt megadták neki, nehogy úgy látszassék a dolog, mintha a hírlapi támadások presszója alatt volna kénytelen visszavonulni.

Fiat justitia!

Seidel Lajos büne tulajdonképpen az volt, hogy egy pár bérkocsinak és egy cselédszerzőnek nem adta ki az iparengedélyt s azok díját 35—40 frtot állítólag visszatartotta s így az óvadékat is s azokat csak később fizette be. Miután a pénz meg volt s csak idejében azt a város pénztárába nem szolgáltatatta be, — kárt tulajdonképpen nem szenvedett senki, — sem fél, sem a város, — mely utóbbi a közevet-vámat és adót az ipar megkezdésétől kezdve rendszeresen beszedte. Panaszos nem volt és nincs ma sem. De sőt az elítéltetésének egyik döntő momentumát képező özv. Grünvald Károlyné kauzió ügyét Polczér Péter alkapitánynak a törvényszék előtt tett eskü alatti vallomása szerint, Havranek József polgármester a fegyelmi vizsgálatot megelőzőleg pár évvel előbb már tudta. Tehát, vagy büntettet követett el Seidel Lajos e kauzió ügyében és rászolgált mostani elítéltetésére vagy pedig ez eljárása csakis a közönység érdekében történt. Vagy—vagy! *Tertia non datur!*

Ha büntetendő dolgot követett el ebben az ügyben Seidel Lajos, úgy Havranek József polgármester, mint közvetlen ellenőrzésére hivatott felelőse, a mikor 4 év előtt ez ügyről tudomást szerzett, köteles lett volna a volt főkapitányt állásától felfüggeszteni. Ha ezt tenni elmulasztotta, abban az esetben Havranek József polgármester es ügyben bűnpalástolást követett el és éppen olyan bűnös, mint az elítélt Seidel Lajos.

Ha azonban Seidel Lajos ez eljárásával tisztán a város érdekét szolgálta és Havranek József polgármester éppen ez okból vette hallgatagon tudomásul e cselédszerző ügyben kö-

— Kanyarodáshoz értünk — mond az asszonyka, s erre jobbra tessék fordulni, a mint a faszorból ki tetszik érni, mindjárt látszik egy szép kis tornyos épület, az a Gönczi villa.

— Köszönöm mond a férfi.
— Nincs mit, hangzott a felelet.
Egyik jobbra ment, a másik balra.

Kelemen kiérve a faszorból, megállt. Gyönyörű panoráma tárult eléje. Gyönyörködve merült el annak szemlélésébe, elfeledte a paraszt asszony felesege által keletkezett szomorú, nem szellemetlen gondolatokat. Nyugot felé messze nyúló síkság, erre szabad volt a láthatár, a meddig csak ellátott a szem, virágos rét terült, délnek szántóföld, a hullámzó arany-sárga kalász-tenger gyönyörű ellentétet képezett a rét sötét zöldjével. Észak és keletnek erdő szegélyzete hegyen emelkedett.

A hegy tövében feküdt a piros fedelű kupolás, erkélyes nyaraló.

Utasunk miután jól kigyönyörködte magát, vissza indult célja felé, mit bánta, ha leendő háziasszonya akármilyen is, felőle lehetett, nagy természet imádó volt.

Kelemen rendkívül boldognak érezte magát, hogy a paraszt asszony leírását nem találta igaznak. Nem kellett félnie a mulatni szerető háziak tolokodásaitól, igen békés, csendes emberek voltak. — Ketten éltek együtt, az anya — ki csakugyan művésznő volt hajdanában, de ki nagyon nyárspolgárius szokásokkal bírt, úgy annyira, hogy bármely halasi nénem-asszonnyal kiállta a versenyt — és leánya egy 16 éves gyönyörű fruska, — ki minden egyebet jobban szeretett a tanulásnál, bár anyja határozott szándéka volt őt a tanítónői pályára

vetett eljárását, — ez esetben miért nem mondtotta meg Havranek polgármester nyíltan és ősszintén a kir. törvényszék előtt, hogy Seidel Lajos eljárása teljesen korrekt volt, arról előzetesen tudomással bírt, azt helyeselte is, s mert pusztán a város érdekeinek megóvása érdekében történt, ez nem büne, hanem érdeme a volt főkapitánynak?

Nem csak a cselédszerző intézet, de sőt a bérkocsi iparengedélyek ügyében követett eljárásáról a volt főkapitánynak tudomásul birt a polgármester. Est a törvényszék előtt maga is beismerete. S így a bérkocsisoknak személyenként való kihallgatására mi szükség sem volt, mert hiszen azoktól semmi mást nem tudhatott meg, mint a miről már előzetesen tudomása volt s a mit helyeselve tudomásul vett!

Jogosan vethetjük fel tehát a kérdést: hogy tulajdonképpen miért is rendezte a polgármester ezt a sánpadi kihallgatást? Szüksége a tárgyi bizonyítékok megállapítására nem volt! Azt tudta csak meg, a mit előbb már tudott és helyeselt? Jogos tehát az a föltevés, hogy ez a kihallgatás ravasz furfangból a felelőségnek másra hártásából történt.

Megadjuk a feleletet is, hogy mind erre a polgármesternek miért volt szüksége.

Szüksége volt azért, mivel lapunk ez időben heves támadást intézett a városi adminisztráció ellen és jeleztük is a polgármester előtt, hogy mily természetű visszaélésekről birunk tudomással. A talaj ingott alatta, érezte, hogy negyedszázados mulasztásáért a végzet utólsó s azért gondoskodni akart, hogy a feje fölött összegyűlemlt villámokat elhárítsa s éppen ez okból bűnöst kellett keresnie, a kire saját bűneinek odiumát reá hárhithassa, és a bűnös Seidel Lajos lett.

Most itt állunk ennek az előrántott bűnösnek erkölcsi ravatalánál s tünődve kérdezzük: miért kellett ily sulyosan lakolnia? Mi büne volt, hogy ily sulyosan kell bűnhődnie?

Részletezzük a dolgokat, keressük mi volt tulajdonképpen Seidel Lajos büne? Keressük

kiképezettni. A leánya is tanult, mivel a szünidő végén pótvizsgát kellett tennie, azaz hogy tanulatott volna, de hát a madár tojás szedés, aztán rovar gyűjtés a napnak legnagyobb részét igénybe vette.

— De hát minik nekem az a sok ostobaság anyám? hát nem vagyok-e elég gazdag arra, hogy ezek nélkül is megéljek? — mondá nem egyszer a kis leány, ha anyja hanyagá-gáért korholta.

— És minek fogod köszönhetni majd a gazdaságot? Nem kell előbb tanulnod, sőt 3 esztendőig nyilvános állást elfoglalnod, hogy nagybátyád öröksége a kezéidbe jusson? — felelte Göncziné.

— Igen ám a nagybácsi nem hagyta meg, hogy éppen tanítónő legyek! ő csak állásról szólt. Nem elég ha kereskedelmit végzek s egy üzletbe megyek 3 évre — feleselt a kis Vilma.

De én nem nevellek téged arra, azt nem engedem, hogy ott

— Tudom már anyuska nem akarja, hogy ott fiatal emberekkel együtt legyek. Oh — folytató a jékat biggyeszítve — mintha ebben volna is valami, hát anyja mikor a színháznál volt, ott még több férfival volt együtt, s aztán

— Hallgass haszontalan, mert ha sokat bosszantasz zárdába duglak.

— Édes drága anyuskám, no nem, nem inkább már tanulok is, csak a zárdáról ne szóljon.

Egy ilyen jó feltétel persze csak egy napig tartott s Vilma kisasszony előről kezdte a régít.

Kelemen éppen délutáni sétáját végezte a kertben, mikor egy alkalommal fül tanuja volt

azon az alapon, amelyet e vizsgálódásunknak a végtárgyalás története nyújt:

Seidel Lajos a terhére rótt cselekményekkel a helyhatósági szabályrendeleteket szegte meg, és pedig mint a végtárgyalás alkalmával beigazolást nyert felettes hatóságának, Havranek József polgármesternek tudtával és beleegyezésével. Kárt senkinek sem okozott, a törvények mégis oly súlyos büntetéssel sújtotta.

De tovább megyünk! Seidel Lajos a végtárgyalás során, eljárásának mentségül felhozta, hogy ő azért nem adta ki a kérdéses iparengedélyeket, mert e két ügy, — ugymint bérkocsizási és cselédtervezési ügy — még nem volt véglegesen rendezve. Ezek nem pusztán állítások, nem alap nélküli mentegetőzések, mert vádolt ezeket részben bérkocsizási hatósági szabályrendelet és törvényhatósági végzésel igazolta s mert állításait úgy Havranek József polgármester, mint Réé István főkapitány hit alatt tett vallomásaikkal igazolták. De nem szabad figyelmen kívül hagynunk azon állítását sem, hogy az esetre, ha ő a cselédügyi iparengedélyeket a felmutatott végzés ellenére kiadta volna, úgy a várost, a cselédügyi házilag való kezelésének elrendelésekor, miután azokat az 1884. évi 17. t.-cz. 155. §-a alapján közgyűlési határozattal beszüntetni nem lehetett volna, — okvetlen a kárpótlás kötelezettsége terhelné a mi a városra 50—60 ezer forint terhet róna.

A jó szándékot tehát e védekezés alapján töle megtagadni nem lehet.

Csak rideg valót, csak az igazságot óhajtottuk előadni, s éppen nem szándékunk Seidel Lajost védeni. Az igazság keresése azonban kötelességünk teszi, hogy a végtárgyalás eseményeire visszatérítést vessünk, annak tanulságait megbevetve az ott hallott tanuvalloásokkal, megvilágosítsuk az ügyet.

És lehetetlen, mikor tudomást veszünk arról a lesújtó ítéletről, a mely Seidel Lajost a helyhatósági rendeletek figyelembe nem vétéséért érte; lehetetlen, hogy ugyanakkor eszünkbe ne jusson egymásik törvényszéki ítélet,

melyet szintén e kir. törvényszék hozott egy oly főtisztviselő ügyében, ki megszegvén a törvényhatósági szabályrendeletet, e vétkes cselekményeiért jutalmat kapott.

A törvényhatósági szabályrendeletekben benne van ugyanis, hogy városi tisztviselőnek pénzért szellemi munkát nem szabad teljesíteni. A zugirászatot pedig a törvény tiltja. És mit tapasztaltunk a Kaiser-féle ügynél?

Havranek József polgármester készített pénztér ügy végrendeletet, tehát zugirászkodott. Havranek József a temetés rendezése, szóval az egész hagyatéki ügy lebonyolításáért ugyan-e törvényszék előtt óriási összeget kért a jótékony-cselekvő hagyaték ellen megállapítani, s e törvénytelen és a helyhatósági szabályrendeletek megszegésével járó funkciójáért s ugyanaz a törvényszék, mely Seidel Lajost a szabályrendeleteknek szerinte indokolt s a közönség érdekében tett mellőzéséért oly szigorúan elítélte, Havranek Józsefnek 1600—1700 frtnyi jutalmat ítélte meg!

Seidel Lajos megszegte ugyan a szabályrendeletet, de jóhiszeműleg, s nem károsodott senki. Havranek József megszegte a törvényt és szabályrendeleteket, továbbá megkárosította az árvákat, még pedig oly nagy mérvben, hogy az ő neki megítélt összeg kamataiból, a mostani jó gazdálkodás mellett évről-évre egy-egy árvát lehetne fölnevelni. Vagyis! Az ő törvény sértése és szabálytalanságáért való díjak megítélését míg a világ világ lesz, egy-egy hajléktalanul maradó árva fogja siratni.

Fiat justitia!

A kir. ügyész mondotta, mi csak ismétlünk! Tessék most eljánni kérelhetlen erélyvel a polgármester ellen is, mert az felháborító igazságtalanság lenne, hogy míg egyiket 7 hónap börtönnel sújtjuk, a másik sokkal nagyobb vétkei dacára állásban maradjon, hatalmat élvezzen!

Munkások biztosítása.

(b. i.) A sokat dehonosztált középkeresetű gyámozslapok, melyek támogatják a szegény ügyefogyott embert az élet küzdelmeiben, konzerválták a bomlás ellen — az új kor döngésére ledőltek. Ledőltek pedig anélkül, hogy új gyámozslapokról gondoskodva lett volna, anélkül, hogy a bomlás, mely a társadalom egyes részei között ennek következtében előállott — megakadályoztatott volna.

Innen az a nagy tántorgás, mely a mai kor irányzatában uralkodik. Tántorgunk, tévelygünk minden téren, fűt is, alant is, míg végre, mint egy gyertyalángtól perszelt pille hullunk alá. Patriarchalizmussal akarják pótolni ujabban ezen gyámozslapokat, ezzel akarják egyesíteni a darabokra bomlott társadalmat. Hanem ez igen nehezen megy most már, midőn mindenütt a rideg egoizmus uralkodik s a nemtörődömség egész osztályok végveszedelmét okozza mindenütt.

Az ország minden részéből egyre-másra kapjuk a munkás-szerencsétlenségeket, melyek mind a tulzásban vitt számító szellem s rideg embertelenség eredményei. Budapestről egy nagyobb szerencsétlenség hírére hozza a táviró, melyben 40 építő munkás sebesült meg. Akik életben maradtak gondolkozhatnak azon, hogy nem szerencsésebb-e az, akit rostokká tépve huznak ki az irgalmas mentők a vérel áztatott romok alól, mint aki egész életre keresetkeltelenévé nyomorogja át hátralevő napjait. A hatóság e mind gyakrabban ismétlődő szerencsétlenségekkel szemben csudálatos erélytelenséggel tündöklök. Egyik fővárosi kománypárti lapban „egy kíváncsi ember“ a következő kérdést intézi Hammersberg Jenő kir. főügyészhez:

Méltóságod bizonyosan már olvasta, hogy a büntetőtörvénykönyv 291. és 310. §§-ban mi foglaltatik. Hogy a gondatlanságból elkövetett emberölés hivatalból lödözendő.

Méltóságod bizonyosan azt is olvasta és bizonyára sokszor olvasta, hogy az építési állványok itt is, ott is összedőltek és eltemettek több-kevesebb embert; stereotyp hír ez már a szerkesztésükben s a vége mindig ilyen formán hanzik: „A mentők elvitték a sebesülteket a Rókusba, de utközben néhány közülök meghalt.“

A múlt esztendőben 271 szerencsétlenség és baleset történt s a gázszos eseteknek 16 halottjuk és 48 sebesültjük volt. Napokban egy

ilyen discursusnak — mit anya és leánya rendszeren valamely fa tövében folytattak, azaz hogy csak az anya volt a fa tövében, Vilma azonban a tetejében guggolt. Itt nem akarva őket zavarba hozni, észrevétlenül távozni készült, de Göncziné meglátta s oda hívta, elpanaszolta neki a baját.

Vilma végtelenül megszegyelte magát, lemászott a fáról s elcsomolygott, estig nem lehetett semmi ígérettel előhozni. Hanem ez időtől fogva teljesen megváltozott. Nem mászkált többé a fákon, az öltözkézésre többet adott, s nagy szorgalommal tanult, mivel Kelemen vállalkozott rá, hogy időnkint számon kéri a haladást. Vagy a verandára vitte a könyveit, vagy a ribizke bokorhoz, ezek voltak kedvenc helyei. Eleinte vagy egy hétig kitűnően haladt a tanulásban s Göncziné egész boldog volt, midőn kérte lakóját, nézzen utána a leányának.

— Önnel fogom köszönhetni, ha leányom kigyógyul a tudomány iránti ellenszenvéből — mondá gyakran.

Kelemen furcsán érezte magát. Ellentétbe jött saját magával s ez rendkívül bosszantotta. Hogy olyan keserűen csalódott első szerelmében, elhatározá kerüli a nőket, kiket gyűlöl szíve egész mélyéből, gyűlölte pedig különösen a színesnőket, hisz — a ki őt oly rutul kijátszotta — szerelmet színlelve iránta, még akkor is, midőn a gazdag öreg bankárnak való eljegyzését tudtára adta — színesznő volt. És most egy volt színesznővel érintkezik a nap minden órájában, anélkül, hogy a gyűlölet csak eszébe is jutna, annak a leányával foglalkozik oly szives örömet, hogy elmulasztja érte sétáját, elhanyagolja könyveit, a mi pedig egyedüli és fő szórakozását kell hogy képezzék itt, a csendes

falusi magányban. Mi történik velem? kérdé gyakran, de nem bánta, jól érezte így magát s ez mégis a földolog. Eleinte, mondom igen jól ment minden, de csakhamar megunták a dicsőséget. Vilma még mindig ellátogatott a verandára a ribizli bokorhoz, a könyveivel, de a tanulásról, bizony so se volt, mert hát ábrándozni kezdett a kicsike.

De hát ő szegényke mit tehetett róla, ha mikor a legkomolyabban magolt, egyszerre a lakó csinos barna bajusza jelent meg lelki szemei előtt és hogy olyankor Kelemen mondott Kepler helyett. Lajos helyett meg mindig bajusz jutott eszébe. A bajusz iránt különös előszeretettel viseltetett, volt egy jegyzőkönyvecskéje, melyben a legkülönbözőbb alakú bajuszok voltak rajzolva, a Kelemen legalább 20—30-szor lett megörökítve.

Hanem a nőgyűlölő bár nem merte magának bevallani, igen szívesen és pontosan teljesíté az instruktor szerepét, leggyakrabban persze a ribizli bokornál tartotta az előadást, mely neki is kedvenc helyévé lett. Ez előadások órákig eltartottak néha, de hogy mit és mennyit tanultak ez idő alatt, azt csak ők tudták.

Az anya most már nyugod és boldog volt s nem győzött eleget hálálkodni Kelemennek, ki ilyenkor valósággal lelkifurdalást érzett s elhatározá nem foglalkozni többé a kis leánnyal, de ha nem tudott ellentállani. Hisz az a serdülő gyermek olyan bájos volt!

Vilma örömmel látta, milyen szívesen foglalkozik vele a lakó, olyan boldognak érezte magát, a miért az őt már nem tartja kis leánynak, kinek czukrot hoznak s kivel csak a játékaírói, meg a tanulásról lehet beszélni. Ez a két téma volt előtte a leggyűlöletesebb. Be-

széltek ők tanulásról is, de hát még sem ez volt a fő tárgy, bár az anya azt hitte, hisz vele mindig olyan szófukar. Azonban Vilma még nem elégedett meg ezzel, az ő 16 éves szíve érzett, még pedig hevesen, arról akart meggyőződni, vajjon az is érez-e? Lement egyszer a ribizli bokorhoz könyveivel és várta Kelemen, kinek ez időben erre kellett jönnie, gyönyörű hosszú haját félig lebontotta, festői poszturát röktőlözve, végig hevert a szép páziton és figyelt. Mikor a férfi lépteit megállotta lehunyta szemét. Igazán nagyon szép volt így s a nőgyűlölő bár első pillanatban tovább akart menni, látva a helyzetet, ellenállhatatlan erő tartotta vissza. Sokáig nézte az alvó gyermeket, nem tudott eltelni a nézésével, hatalmas vágy fogta el azokat a piczi piros ajkakat, — melyek félig nyitva voltak s mosolyogtak, csókjaival elárasztani. Kis ideig ellenállt a vágyának, de végre is ez nagyobb, erősebb volt ellenálló képességénél. Lehajlott s hosszan, forrón csókolta.

— Vilma — hangzott e pillanatban az anya szava — jöjj csak gyorsan.

— Megyek, felel a leány, felbomlott haját igyekezvén rendbe hozni.

Másnap már kora reggel magához kérlette Göncziné Kelemen.

— Uram — mondá neki minden bevezetés nélkül — a lakásra szükségem van holnapról fogva, intézkedjék, hogy azt holnap reggel 10 órakor átvehessem.

— Hogyan, asszonyom? — mond kellemtlenül meglepetve a férfi.

— Ön, a mint tegnap láttam, teljesen kigyógyult nőgyűlöletéből, kedélye vissza kapta már régi rugékonyságát, az üdülésre e szerint már nincs szüksége.

állvány negyven munkást temetett el; egy meghalt, sok súlyosan megbesült.

Ezt Méltóságod bizonyosan olvasta.

De miképen van az, mi még soha sem olvastuk, hogy ebben a tárgyban vétkes építész-vezetők és építőmesterek ellen valaha kriminális vizsgálat és végtérnyalás is lett volna? A börtönökben is kérdésközttem. Nem ül ott egy se... Csak a temetőben szaporodnak a jelte-len sírok.

E csudálatos homály, mely az ilyen szerencsétlenségeket követni szokta — igen alkalmas arra, hogy az alsóbb néposztályok amugy is túlfeszített elkeseredését növelje.

A munkásbiztosítás az egyedüli palliatív eszköz e szerencsétlenségekkel szemben. Franciaországban már a hatvanas években jött alkalmazásba a mezei munkások közt s azóta megismosodva terjeszti áldásos működését. All pedig ez a munkásbiztosítás abból, hogy a társadalom vezető faktoraí vidékenként egyesületeket alkotnak és a munkásnépet 5 frank évi fizetés mellett tagul felveszik. És ugyan melyik munkás vonakodik évenként 5 frankot fizetni, mikor ennek fejében jövője egy a szerencsétlenségek, mint az előregedés esetére biztosítva van.

Hogy pedig ez nálunk is meghonosuljon — ahhoz szükségesek volnának mindenekelőtt a társadalomnak ama bizonyos vezető faktoraí, a kik érdeklődnek ilyen nem „helyi” ügy iránt, minő a munkásügy; szükséges volna azonkívül egy pár millióóra, mely nem választási célokra, de a francia mintára létesítendő „société de secours mutuels” céljára volna átszolgáltatandó. Mig ezek meg nincsenek, addig minden tervezet a munkásügy javítását illetőleg csak üres — ábrándkép, melyben a szociális bajokat illetőleg ugyancsak bővelkedünk.

HIREK.

Szerkesztőségünk e hó 4-én Szent István-utca 3. szám alá költözött. Kérjük a lap szellemi részét illető közleményeket ezentül ide címezni.

— Névnap Alesuthon. József főhercegnék e bájos tuszkulánumban családí ünnep volt tegnap. Klotild főherceggasszony és leánya, a bájos Klotild főherceggasszony névnapjukat ülték. Egyszerű volt ez az ünnep is, mint a milyen egyszerű a főhercegnök családí élete. De annál bensőbb, annál melegebb. Az alsóthi kisa udvari templomban Szaure udvari lelkész hálaadó istentiszteletet tartott, a melyre az udvar összes tisztjei is megjelentek, igazgatójuk, Libits Adolf kir. tanácsos vezetése mellett. Maga a főherceggasszony különben otthon sem volt, mert ugyane napra *Ebenthalu* utazott, hol édesanyja *Koburg Klementina* herceggasszonynak 81-ik születésnapját ünneplik.

— Egyleti hírek. A helybeli jót. nőegylet választmánya f. é. máj. 27-én *Szőgyény-Marich* Julia védnök elnökléte alatt, a nyári időny előtt ntolsó ülését tartotta. A Vörösmarty-kör állandó műkedvelői társasága által, az egylet javára rendezett színelőadások eredményéről tétetet jelentés, miről a kimutatás a helyi lapokban közzététetni határozottatott. Az egyletért a szokásos hálaadó istentiszteletet *Károly* János nagyprépost a székesegyházban folyó évi május hó 21-én tartotta meg, melyen az egylet tagjai és a segélyezett szegények szép számban jelentek meg. Ezután több bejelentett szegény részére segély utalványoztatott és ezzel az ülés véget ért.

— Jegyzőválasztás. A fejmegyeyi *Baracsán* e hó 2-án megéjtett jegyzőválasztás alkalmával *Pentz* Ferencz abai segédjegyző a község jegyzőjévé megválasztatott.

— Esküvő. *Schmidl* István helybeli tőrekvő iparos pünkösdi hétfőn vezette oltárhoz *Krepp* Nina k. a. *Safnyár* Ferencz ur síófoki vendéglős és földbirtkos szép és kedves nevelt leányát. Az esketést *Tihanyi* Károly Bpest vizivárosi káplán végezte gyönyörű szívhöz szóló beszéd kíséretében. Násznapok voltak: *Szalay* Farkas somogyemei földbirtkos és *Pfinn* István a fejmegyeyi tkpénztár főkönyvelője. Nyoszolók: *Cserényi* Hermin Siófok, ifju *Schneizer* Nándor; *Saemayer* Irma Bpest, *Deim* György; *Saemayer* Margit Bpest, *Rode* Imre vőfélyekkel. A szülői házban adott dus nászlakomát a Fogas vendéglő nagytermében tartott vig táncmulatság követte.

— Kimutatás. A Vörösmarty-kör állandó műkedvelői társasága által a székesfejérvári jótékony nőegylet javára folyó évi május hó 6., 7. és 8-án a városi színházban rendezett színelőadásokból befolyt 1171 forint 10 kr, a kiadás 520 frt 25 kr, maradt tiszta jövedelem 650 frt 25 kr. A jövedelmet felülfizetéssel szívesek voltak emelni: *Dietrich* Szilárdné 10 frt, gróf *Jankovich* Tivadar 10 frt, a székesfejérvári légszeszvilágító-társulat 10 frt *Tallian* Vilmosné 10 frt, báró *Trautenberg* Frigyesné 10 frt, gróf *Czirák* Antalné 5 frt, *Felmayer* Károlyné 5 frt, dr. *Lóvy* Károlyné 5 frt, *Meszlény* Beneczné 5 frt, *Meszlény* Pálné 5 frt, *Nedeczky* Agnes és *Lujza* 5 frt, *Rosty* Mária 5 frt, *Szabolics* Jenő 5 frt, öz. *Gebhard* Ignaczné 3 frt, *Hankiss* Jánosné 3 frt, N. N. 3 frt, *Vörös* Szilárdné 3 frt, *Kégl* Ella 2 frt 50 kr., *Szőgyény-Marich* Julia 2 frt 50 kr., *Havranek* József 2 frt, N. N. (főkapitány utján) 2 frt és *Flaskár* József 1 frtot.

— *Vértessy* József igazgató, *Jurasek* János főrendező urak, egy a műkedvelői társaság többi tagjai: *Berecsky* Miksáné, *Gánóczy* Elvira, *Gáspár* Károlyné, *Gulyás* Irén, *Hannassy* Erzsika, dr. *Husár* Adolfné, *Kecskán* Ella, *Reé* Mariska, *Rosberger* Ilona, *Rosberger* Milike, *Say* Tekla, *Szepesy* Gézáné, *Wéber* Józsa *Vértessy* Matild urhölgyek, *Berecsky* Miksa, gróf *Festetich* Bennó, if. *Fráth* Imre, *Gáspár* Károly, *Kornis* Zoltán, *Kováts* A. Sándor, dr. *König* Béla, dr. *Palánszky* Miklós, *Rupp* Kálmán, *Szeness* Oszkár, *Szűts* Zoltán, dr. *Schlamadinger* Jenő, *Ujházy* Béla és *Wertheim* Pál urak minden várakozáson felülmúló sikerrel működttek közre. Továbbá *Békffy* István ur mint sugó kitartó buzgólkodást fejtett ki, *Szalay* Károly ur három napon át a pénztárnál volt szíves fáradozni, *Salavik* Zsigmond ur a jegyeket ársította, *Barnai* Ignác, *Eisenbarth* Ferencz, id. *Füstér* Imre, *Gröss* József, öz. *Márkus* Simonné, *Reimts* Mihály, *Rotter* László, *Schneizer* Nándor, *Steininger* Sándor, *Weisz* L. és fia az egylet iránti jóindulatból az előadásokhoz szükségelt kelleketek díj nélkül engedték át. Az áldozatkész jótavóknek nagylelkűségükért hálás köszönetét nyilvánítja a jótékony nőegylet választmánya.

— A gazdaközönség figyelmébe. A földmívelésügyi miniszter a múlt hónapban egy leiratot bocsájtott ki, mely most érkezett meg a megyeyi és városi törvényhatóságokhoz. A miniszteri leirat részben módot ajánl arra, hogy miképpen védelmezhetik meg az arra hivatott faktorok a kiszagda közönséget a mind jobban elharapódzó gabonauszorával szemben. Ajánljuk a vidéki papság és más érdekelték figyelmébe ezen leiratot, mely a következőképpen hangzik: Valamennyi gazdasági egyesületnek, körnek és bizottságnak. Némely vidéken oly ügynők és helybeli üzérkedők működnek, kik a kisebb gazdákat otthonukban keresik föl s azok tájékozatlanságát fölhasználva, a termést gyakran olesó áron előre megveszik s a megállapított vételár egy részét kifizetik s az előleg és a szállítandó termény értéke erejéig váltót vesznek, vagy a kiszagdával általa nem értett okiratot állítatnak ki. Ezek az üzelmek igen sok keserűség okai, sőt nem ritka esetben egyes kiszagdaik tönkrajutását is eredményezik. Ezen visszaélések megátlása céljából kívánatosnak tartom, hogy az egyesület rendelkezésére álló eszközökkel az érdekkörébe tartozó gazdaközönség figyelmét e visszaélésekre hívja föl, — világoítsa föl azt az ügyleteknél használt szokásos és ismert fogásokról s figyelmeztesse az érdekelteket

arra, hogy ha a vételügylet az uzoraköleső elpálostólására használtatik föl, az uzora vétség miatt a kir. bíróságnál följelentést tegyenek. Egyben figyelmébe ajánlom az egyesületnek, hogy az 1883. évi XXV. t. cz. 10. §-a szerint a közigazgatási hatóság fölterjesztésére az igazságügyminiszter ur elrendelheti, hogy az uzora vétség miatt az eljárás hivatalból inditassák meg. Ha tehát valamely vidéken az uzóra vétség gyakori elkövetésének jelenségei mutatkoznak: helyesen fog az egyesület eljárni, ha a közigazgatási bizottságnál kezdeményező lépést tesz, az igazságügyminiszter ur intézkedésének kikérése iránt. Kelt Budapestén, 1898. évi május hó 6. *Darányi*, s. k.

— Levél a királyhoz. Olvasóink még bizonyosan emlékeznek ifj. *Pataki* Ferencz pákozdi lakosra, a ki a múlt hónap közepe táján olyan leirhatatlan kosztümben tett látogatást Kégl György csalai kastélyában. Mint tudjuk, zsarolási kísérlete castörtököt mondott, ugy szintén nem sikerültek egyéb vállalkozásai sem, melyekkel zilált anyagi viszonyain segíteni próbált. Nagyon elbusulta magát e miatt szegény *Pataki* s látván, hogy ilyen formán nem marad hátra egyéb, minthogy végre is dolgozni kell, ha megélni akar, hosszú töprengés után merész tervet fundált ki. Sokszor hallott beszélni az uralkodó jó szívről, a ki gyakran megkönyörül a nyomorúságukban hozzá folyamodókön, egy szép napon tehát tollat ragadót ő kelme utánán szép kacskaringós betűkkel megszerkesztett egy levelet, mely szólt vala a királynak és hangzott a következőképpen:

T. cz. ő Felsége. Legkegyelmebb uram. Térden állva öszetet Kezekkel. Könyörgöm ő Felségének. Legegyel Meseb urunknak. Ki kormányozza Fölötök a Zegész Orszákok, ki jó és Igaságos felséges leggyelmebb uruk És apostoli Királyuk. Föl kérem ő Felségét. Leggyelmebb uramat és kilomat. Ne Teség ezen csekél Kérésem. Melei hozzá szolók ő Felsége. szeretet Leggyelmebb urak. Vagy visza Tazsiótlog veni. Remékdő Kézel és vágyó szível bátoroktam. Ezen szerencsétlen állapotomba. ő Felsége. Leggyelmebb urahoz folyamodni. szükségemben. jomoromban Isten Után kihez forduljak mind ő Felségéhez. Leggyelmebb urahoz. Isten után. ha ő nem sekit más Senki. Ezen kéresem. van ő Felségéhez. Egy szegény. munkás nappszámós ember. és Lakó vagyok. 27 éves 2 családom van. Egyebem nem volt Kegeyelm Királoom Mint egy 80van forint. tehenem. Az a mult hónap 3madikán megDöglöt és egy kis Lovam volt, melyet 50ven forinton vetem az meg most pusztut el 13madikán ő Méltóság Leggyelmebb uram és Királyom Térgyen álva öszetet Kezével eszedem ő felsége Leggyelmebb uram előt segicségér. ezerszer borulok előte Térgyeimre és ezerszer csolukom Kegey Kezeit a sekicsékkért ő Méltó sáka szeretet királoom. Forduljon Felém. kérem és sekicsen szerencsétlen Ségemen. Ezer csolkal csolukom kegey Kezeit amelei sekicséggé nyujt és ezer Hálával köszönöm a Zajándékok, melet küldení Fok. Nevem ifju *Pataki* Ferencz. Fehérmege Pákozdi lakos.

Hát ez az ékes folyamodvány el is jutott szerencsésen, ha nem is a király kezéhez, de legalább a kabinetrodába. Ott fölbonították és megértvén a benne foglaltakat, minden kommentár nélkül leküldötték a belügyminiszteriumba, onnan pedig Fejmegyeye alispáni hivatalához. De még itt sem volt maradása, mert az alispán meg áttette a főszolgabíróhoz, a ki azután kiadta a pákozdi jegyzőnek azzal az utasítással, hogy idézze meg *Patakit* és hallgassa ki arra nézve, vajjon mi czélből vetemdedt annak megírására. *Pataki* ugyancsak megörült, mikor a minap a kisbíró a községházához invitálta, de bezzeg annál nagyobb leve az ő szívének keserűsége, midőn ott a notárius keményen lefordta szegény fejét. Így végződött a mozgékony elméjű *Pataki* legújabb vállalkozása, de remélhető, hogy nem ez az utolsó nyilvános szereplése és legközelebb még hallunk felőle valamit.

— Jubileumi érnek. Az ő felsége 50 éves osztrák császári jubileuma alkalmára kibocsájtandó szolgálati érnekre Székesfejérvári város törvényhatósága területén a közhadseregben szolgált katonák közül 362, a honvédségtől pedig 52 egyén jelentkezett.

— Kedd előtt alg.
 — No, akkor nincs más hátra, szól leverten az anya, mint korcsmába szállani és ott...
 — Újjetek föl! riad rájuk Bibircs. Majd én itt még kocsmázok! Nem elég volt a hiába való költség az utra, mi?

Ezzel azután ismét felültek és miregve-morogva megindultak azon az uton vissza a melyről jöttek. Az anya a férjrel veszekedett, azt hajtogatva, hogy 6 nem oka semminek, s hogy kipihenheték volna magukat a korcsmában, az apa és férj káromkodott mint a jégeső s a kezébe eső gyermekeket csépelte hazáig; a gyermekek végül felváltva sípákkoltak, a mint a csépelgetés sora reájuk került.

Igy vonult be a Bibircs familia otthonába, agyon ráva, fáradtan és farkashoz illő módon éhesen — a mint az ilyen családi kirándulásoknál vajmi gyakorta történik.

— Hanem, — morogta dühösen lefekvés előtt az apa, arról irásomat adom, hogy soha, de soha nem viszlek benneteket sehova! Inkább, tette hozzá pathetikusán, az ablakon ugrom ki: (A mely utóbbi, tekintve szóló hordónyi természet s a magasán álló szűk ablakot — elég szép elhatározás.)

Közgazdaság.

Társadalmi gazdaságtan.

— Földes Béla könyve. —

Az iskolákban használt könyvektől, még az egyetemieket se véve ki, rendszeren iszonyodik a nagy közönség. Nem is ok nélkül. Nem mindig nyújtják azt, a mit kellene, a forma pedig sok esetben olyan, mely kedvét szegi a legzenvedélyesebb olvasónak is. Saját tapasztalatunkból beszélünk. Eppen ezért Földes Béla művének, mely most második kiadásban jelenik meg, nagy érdemül tudjuk be, hogy olvasható. A mi bizonyára nem utolsó érdem, főleg a tudományának olyan szakában, a melynél még terminológiánk is meglehetősen dücögő. Földes művének első kiadását a londoni Athenaeum is örömmel üdvözölte és azt mondotta róla, hogy e téren nálunk az utolsó 30 év alatt nem igen jelent meg munka, mely följé volna helyezhető. Ezeket az odioso és irigységkeltő összehasonlításokat mellőzve, mi csak azt akarjuk kiemelni, hogy örömmel láttuk kidomborolni e műben az újabb idők eredményeit és azokat az elveket, melyeket a művelt európai államok fejlődő gazdasági élete fölszínre vetett és megérlelt.

Szerzőnk nem tartozik azon írók közé, a kiknek nézete szerint a közgazdaságnak egyetlen feladata a nemzeti vagyonosodás feltételeit kutatni; a kik igyekeznek magukat légmentesen elzárni a morál és emberiség követelményei elől. Eppen ellenkezőleg azt állítja, hogy a társadalmi gazdaság tana az etikai tudományok sorába tartozik nemcsak azért, mert az emberi akarat egyik nyilvánulási módját vizsgálja, hanem azért is mert csak úgy érheti el célját, ha saját tanait az erkölcsiség funkcióiból szempontjai hatották át.

Az ünérdek, melyet a régi iskola a nemzeti vagyonosodás fő, sőt sok tekintetben egyetlen tényezőjének tekintett végső elemzésben, ha más erők hatását nem ellensúlyozzák, a társadalom felbomlásához vezet. Vele szemben kell állni az ugynevezett altrinizmusnak, mely kényszerít bennünket arra, hogy mások javával is gondoljunk. Egészséges állapotok csakis a kettőnek összegyűjtéséből erednek. Ez az alap az, a melyen el kell indulnunk. A vagyon szerzésénél sem szabad magunkat felmentetnek éreznünk az erkölcsi tekintetek alul. A gyár urának nincs joga a munkást oly teendő végzésére szorítani, melyek azt testi- vagy erkölcsileg tönkretennék. Nincs még akkor sem, ha a nyomorúság által izított ember önként vállalkoznék rá. A szabad szerződés elve nem elég, e mellett sok felé törhetetlen állapotok keletkeztek. Ezért nyulnak bele az államok a dologba és alkotják meg az ugynevezett munkásvédő törvényeket.

A gazdasági erők szabad játéka, az ugy-

nevezett *laissez faire, laissez aller* uralma alatt a vagyon megozása körül is a legkiáltóbb ellentétek létesültek. A fölhalmozott milliók tözsozedságában ezernyi nélkülülő proletár, a fővárosok lényének árnyékában a kiszipolyozott, éhenhaló rühének százezerei. A modern állam feladata, hogy ezeken a bajokon progresszív adókkal, a gyengék érdekeinek felkarolásával segítsen. Ez természetesen csak akkor eshetik meg, ha azokat, a kik az állam kerekeit olajozzák és mozgatják, a javítás őszinte vágya, és az igaz hazafiság tölti el.

Hajdan a versenyt tartották az árak egyedül jogos szabályozójának és azt hitték, hogy megadva a gazdasági életnek a szabadságot, biztosították annak a fejlődését. Ma már tovább vagyunk. Jogosult és jogosulatlan hangok emelkednek, követelve a verseny megszakítását. Németország törvényt hoz a piszkos verseny ellen, melylyel szemben a becsületes iparos vagy kereskedő megállni nem bír. A nagy ipar urai még talán a szocializistáknál is erősebben hangoztatják azokat a veszedelmeket, melyek a termelés anarchiájából és a verseny korlátatlanságából erednek. Kartell csinálnak kartell után a fogyasztók rovására. A mit az állam sem nézhet tétlenül örökké.

Sokszor megtámadtak bennünket azért, hogyan merjük mi a nálunk uralkodó közgazdasági nézetet merkantilizmusnak nevezni, pedig lám Földes-könyvéből is bebizonyíthatjuk, hogy a lényegét véve nem tévedtünk.

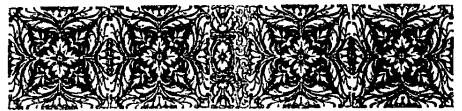
A nemes ércznek, a pénznek, az ingó tö-

kének adorációja jellemzi a Golbert-féle merkantilizmust, épp úgy, mint a mait. Igyekezik előmozdítani a kivitt, kedvez a nagy iparnak, ellenben elhanyagolja a kisipart. Tulbecsüli a hitelt, sokat vár az állami beavatkozástól, előharcosza a tőkének és a városok fejlesztésére helyezi a fősúlyt. Ezekkel szemben a mezőgazdaság háttérbe szorul. A rég eltemettettek, egyes tanaiban megozafoltnak hitt rendszer tehát újra életre ébredett, de Golbert helyett apró kontárok kezébe került.

Beszélhetünk még, sőt talán beszélünk is kellene a szocializmusról legyen elég azonban róla csak annyit mondanunk, hogy Földes szerint ez jó részt nem egyéb, mint leplezett individualizmus, mely az egyének élvezetre való jogából indul ki.

A társadalmi gazdaság fontosságát ma már nem tagadja senki. Kell, hogy minél többen tájékozva legyenek ösvényein, hiszen az ide tartozó problémákon fordul meg nemzetünk jövője. Epp ezért reméljük, hogy a szóban forgó mű hatása nem fog a tanuló nemzedékre szorítózni, tanulhatnak belőle törvényhozók is.

Bernát István.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1898. Május hó 1-től. —

Indul:	Érkezik:	Indul:	Érkezik:	Indul:	Érkezik:	
<i>Budapest</i>	<i>Székesfehérvár</i>	<i>Siófok</i>	<i>Kanissa</i>			
Sz. v. 6:55 regg.	9.00 d. e.	9.24 d. e.	10.41 d. e.	10.46 d. e.	1.40 d. u.	Junius 1-től szept. 15-ig
Gy. v. 8.00 d. e.	9.14 d. e.	9.19 d. e.	10.07 d. e.	10.12 d. e.	11.55 d. e.	
V. v. 11.50 d. e.	3.10 d. u.					
Sz. v. 2.35 d. u.	4.29 d. u.	4.35 d. u.	5.48 d. u.	5.53 d. u.	8.50 d. u.	
T. v. 4.50 d. u.	6.33 d. u.	6.55 d. u.	8.07 d. u.			
Sz. v. 5.25 este	7.39 d. u.					
Gy. v. 8.00 este	9.17 este	9.22 este	10.13 este	10.18 éjjel	1.27 éjjel	" " " "
Sz. v. 9.25 este	11.33 este	11.43 este	12.59 este	1.03 éjjel	3.52 éjjel	" " " "
<i>Kanissa</i>	<i>Siófok</i>	<i>Székesfehérvár</i>	<i>Budapest</i>			
Sz. v. 12.15 éjjel	2.56 éjjel	2.58 éjjel	4.16 regg.	4.24 regg.	6.29 regg.	Junius 1-től Siófoktól minden vasár- és ünneppont követő napon
Gy. v. 5.47 regg.	7.32 regg.	7.39 regg.	6.00 regg.	6.05 regg.	8.15 d. e.	
Sz. v. 9.30 d. e.	12.39 d. u.	12.42 d. u.	8.27 d. e.	8.34 d. e.	9.50 d. e.	
Sz. v. 2.00 d. u.	4.42 d. u.	4.46 d. u.	2.03 d. u.	2.28 d. u.	4.35 d. u.	
Gy. v. 5.03 d. u.	6.50 d. u.	6.57 d. u.	6.01 d. u.	6.09 d. u.	8.15 d. u.	
		8.45 este	7.48 d. u.	7.53 d. u.	9.20 este	
			9.45 este	9.51 este	11.25 este	Junius 1-től Siófokról.
<i>Székesfehérvár</i>	<i>Bodaik</i>				<i>Komárom</i>	
Sz. v. 5.30 regg.	6.15 d. e.	6.16 d. e.			8.30 d. e.	
V. v. 10.00 d. e.	10.53 d. e.	11.03 d. e.			2.50 d. u.	
Sz. v. 3.30 este	9.15 este	9.16 este			11.30 éjjel	
<i>Komárom</i>	<i>Bodaik</i>				<i>Sz.-Féjérvár</i>	
Sz. v. 4.40 regg.	6.47 regg.	6.48 regg.			7.28 d. e.	
Sz. v. 1.30 d. u.	3.37 d. u.	3.38 d. u.			4.18 d. u.	
V. v. 6.30 d. u.	10.09 este	10.17 este			11.12 éjjel	
<i>Székesfehérvár</i>	<i>Péth</i>	<i>Veszprém</i>			<i>Kis-Czell</i>	
Sz. v. 9.29 d. e.	10.11 d. e.	10.12 d. e.	10.45 d. e.	10.50 d. e.	1.14 d. u.	
Sz. v. 1.00 d. u.	1.51 d. u.	1.52 d. u.	2.33 d. u.	2.40 d. u.	5.36 d. u.	
Sz. v. 9.27 este	10.18 este	10.19 este		11.00 este	feloszlik	
<i>Kis-Czell</i>	<i>Veszprém</i>				<i>Sz.-Féjérvár</i>	
Sz. v. 2.13 d. u.	4.39 d. u.	4.43 d. u.	5.11 d. u.	5.12 d. u.	5.54 d. u.	
Sz. v. 4.29 d. e.	7.02 d. e.	7.07 d. e.	7.39 d. u.	7.39 d. u.	8.22 d. e.	
Sz. v. —	—	4.19 regg.	4.57 regg.	4.57 regg.	5.50 regg.	
<i>Paks</i>	<i>Adony-Szabolcs</i>				<i>Sz.-Féjérvár</i>	
V. v. 2.00 éjjel	5.18 regg.	6.23 regg.			7.40 regg.	
V. v. 1.20 d. u.	5.19 d. u.	6.06 d. u.			7.25 este	
<i>Székesfehérvár</i>	<i>Adony-Szabolcs</i>				<i>Paks</i>	
V. v. 7.56 d. e.	9.23 d. e.	10.17 d. e.			2.15 d. u.	
V. v. 3.55 d. u.	5.12 d. u.	6.03 d. u.			9.33 este	
<i>Székesfehérvár</i>					<i>Sárbogárd</i>	
V. v. 9.20 d. e.					10.56 d. e.	
V. v. 2.50 d. u.					4.30 d. u.	
<i>Sárbogárd</i>					<i>Sz.-Féjérvár</i>	
V. v. 6.10 regg.					7.55 d. e.	
V. v. 12.00 délb.					1.48 d. u.	

Mű-selyem-szövet
festőde és vegyszeti ruha-tisztító intézet.

Sz.-Fejérvár, Szt.-István-utca 3. sz. a.

a Sz.-István templommal szemben.

Minden e szakmába vágó ruhaneműek
UJRA FESTÉSRE + + + +
+ + + vagy TISZTÍTÁSRA

egy a legfinomabb szőrmék, glazé kez-
tyűk stb., csipke függönyök vagy bár-
minemű tárgyak elvállaltatnak.

Gyászruhák

haladéktalanul a legjutányosabb árban,
felelőség mellett eszközöltetnek.

A nagyérdemű közönség szives párt-
fogását kérve kész szolgálja

Papp Károly.

Kossuth Lajos KESERÜVIZ

a leghaasznosabb és legköltségteljes minden ásványvíz között.

Kapható minden jobb ásványvíz- és fűszer-
kereskedésben.

A források közvetlen közelében vannak a
Saxlekner-féle Hunyady János forrásnak,
ezelött Hunyady Ferencz forrás, most Kos-
suth Lajos keserűvíz forrás.

Vegyelemezve és ajánlva a bel- és külföld leg-
nevezetesebb orvosi tekintélyektől.

FRIS TÖLTÉS MINDÉG RAKTÁRON.

Iroda és raktár:

FLEISCHMANN VILMOS Budapest,
Csengeri-utca 52. szám.

Képviselek Magyarország minden na-
gyobb városában kerestetnek.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR

saját hivatalos helyiségeiben

EGY TELJESEN TÜZ- ÉS BETÖRÉS-MENTES
PÁNCZÉL SZOBÁT

rendezett be. * * * * *

Ezen helyiség padlója, boltozott mennyezete és minden négy oldalfala erős pánczél sinekből készült sűrű hálózattal van bevonva, melyre ismét keményített nehéz aczél pánczél-lemezek vannak erősítve; az egész helyiség tehát minden oldalról aczélpánczéllal van körülvéve, úgy hogy abba betörni emberi előrelátás szerint egyáltalában nem lehet.

Ezen pánczélszobában értékpapírok, okmányok és értéktárgyak meg-
őrzésére alkalmas, vert vasból készült, külön-külön elzárható

72 Pénztári rekesz (Safe)

is van elhelyezve, melyeket a t. cz. közönségnek rendelkezésére bocsátjuk
csekély **évi 10 és 15 frt díjért.**

Ilyen rekesz bérlése teljesen pótolja egy biztonság tekintetében a rekesz
tüz és betörés elleni biztosságáról fel nem érő költséges szekrény beszerzését
és elhelyezését.

Midőn ezen új berendezést a t. cz. közönségnek becses tudomására hoz-
zuk, egyuttal annak megtekintésére tisztelettel meghívjuk.

Az igazgatóság.

BUTOR ÜZLET ÁTHELYEZÉS!

Alulírott tisztelettel értesíti a n. é. helybeli és vidéki közönséget, hogy eddig

Sas-utczában levő butorraktáromat

február 1-től kezdve

(Buzapiacz) Simor-utca 2. sz. a. emeleti helyiségbe

helyeztem át, hol dus választékban mindennemű asztalos-, kárpitos- és esztergályos-
butorokat, ugyszintén tükröket, képeket, madraczokat, Thonet-féle hajlítot
székeket és egyéb butortárgyakat szabályos, szilárd és izlésteljes kivitelben,
jótállás mellett rendkívül jutányos árakban kaphatók; nemkülönben vállalkozom
e szakmákba vágó bármelynemű új vagy átalakítási és javítási munkákra, helyben
egy mint vidéken lehető legjutányosabb árak mellett.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses pártfogásáért esedezve

Kiváló tisztelettel **ID. FÜSTÉR IMRE,**
butorgyáros és kárpitos-mester Sz.-Fejérvár.

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és szőnyeg-üzletében

Székesfejérvár, (Pollák cipésszel szemben)

a tavaszi idényre a legdivatosabb női szövetek, női és gyermek felöltők megérkeztek és azok meg-
lepő olcsó árakért adatnak el.

Vászonneműekben szintén nagy választék.

1 vég vas vászon 30 rőfös kittingő minőség ezelőtt	7 frt 50 kr	most 4 frt — kr.
1 „ kanavász 30 „ „ „ „ „	7 frt 50 kr	most 3 frt 80 kr.
1 „ Rumburgi 50 „ „ „ „ „	25 frt — kr	most 8 frt 50 kr.

Kérem a tisztelt közönség szives pártfogását, az elismert szolid és jutányos kiszolgálásról
már előre is biztosíthatom.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR.

RODE IMRE

Uri és női divatüzlete Székesfejérvárott,
Nádor-utca 17. szám.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorkodom felhívni az alant felsorolt árakra, melyek új üzletemben nagy választékban legjobb minőségben olcsó árakon szerezhetők nálam be, u. m.:

Férfi kalapok:

férfi kemény kalap fekete	2-3-350
férfi puha kalap színes	150 180 3-
férfi puha kalap fekete	160 180 3-
férfi puha kalap Loden	120 150 180
gyermek kalap minden színben	75 től 150

Férfi sifon ing:

sima elővel gallér nélkül	120 150 2-
szeg. elővel gallér nélkül	150 180 220
himzett „ gallér nélkül	180 2- 240
batiszt „ gallér nélkül	— 220
selyem „ gallér nélkül	— 220 3-
férfi gallér fehér és színes	12 drb 2 frt.
férfi készülő fehér és színes	12 pár 4 frt.
Creton gy. ing gallérral	90 120 —
sifon gallér nélkül	1- 120 —
férfi lábra való köpper	80 1- 120
férfi lábra való atlas damask	130 160

Zsebkendők:

fél vászon színes széllal	120 150 180
czérna vászon színes széllal	240 3- 360
fehér vászon és batiszt	350 450 550
gyermek Clott esernyő	90 1- 120
férfi Clott esernyő	1- 120 150
félselyem esernyő	180 2- 220

Reklam nyakkendők:

Legdivatosabb formákban 15, 20, 25 kr
Legdivatosabb form. selyem 30-tól 150

Bőrkezyük, elismert legjobb gyártmányu

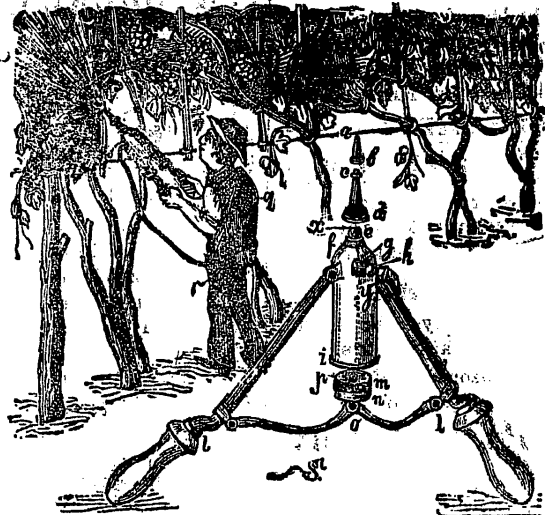
férfi- és női- minden létező színekben párja **120** frt.

Nagy választék férfi, női és gyermek-harisnyákban, továbbá vállfűzők, csipkék, szallagok, kötő és horguló pamutok, csipke függönyök és minden e szakmába vágó rövidáru cikkekben.

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

12 méterre visz.
LEGTARTÓSABB ÉS LEGMUNKABÍRÓBB.
18 kitérésűnk közt a bordeauxi nagy díj.

500,000 darab használatban.
Ara vörösrézpütyöngyűtől 15 frt.
Mindenféle más permetező is megrendelhető.

ABBÉ CANDEO szab. páduai permetezője

3 szóróval, 10 évi tartósság. Bármely fapütyönges is használható. — Ara tömlővel (pütyöng nélkül) 11 frt.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

Gép- és szerszám-raktár: Budapest, Váci-körút 26.

ULLMANN ÉS WEISZ

Székesfejérvár, Nádor-utca 4., zirczi templommal szemben.

A t. vevőközönség becses figyelmébe ajánlja:

Toll és selyem **LEGYEZŐIT**, gyémánt imitatio **EKSZEREIT**, legújabb divatu gyöngy és selyem ruhadíszait.

SZALLAG-, CSIPKE-, BARSONY- és ZSINOR-DISZKEKET

Valódi francia **kézimunka** és **kötő anyagok**, felülmúlhatatlan francia szabásu **mellfűzőit**. Szintartó angol **batiszt zsebkendő** tucsz. 1 frt. (alkalmi vétel.)

Nagy választék

minden izlésnek megfelelő utolsó divatu angol napernyők és antucasban.

FÉRFI ING, GALLÉR és NYAKKENDŐK

a legdivatosabb és legjobb kivitelben nagy választék.

Shappan, illatosor. esernyők, sivar és szivarok lámpák szőlő kivitelben.

ANGOL LINOLEUM és VIASKOS VÁSZON GYÁRI RAKTÁR.

SZABOTT ÁRAK!

Kiváló tisztelettel **Ullmann és Weisz.**

A m. kir. államvasutak gép- gyáranak vezérügynöksége

Budapest, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyáran készült gőzcséplőgarnitúráit, ipari célokra alkalmas „Compound” lokomobiljait, teljesen vasból készült szalmakazalozó gépeit, gőz-kukoriczamorzsolót, Stibor-féle körfűrészait, „MILLENEUM” KASZÁLÓ- ÉS ARATÓ-GÉPEIT, továbbá SACK-féle ekeit, vetőgépeit, boronáit és egyéb gazdasági gépeit.

Arjeszyék ingyen és bérmentve.

Fejérmegyei képviselő: **IFJB. LÖVINGER MÓR** Székesfejérvár.